

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2021. gada 11. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzība – Darba laika organizēšana – Direktīva 2003/88/EK – 2. pants – Jēdziens “darba laiks” – Ārštata ugunsdzēsējs – Dežūras izsaukuma gatavības režīmā – Dežūras laikā pašnodarbinātas personas veikta profesionālā darbība – No dežūras režīma izrietoši ierobežojumi

Lietā C-214/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Labour Court* (Darba lietu tiesa, Īrija) iesniedza ar 2020. gada 6. maija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 20. maijā, tiesvedībā

MG

pret

Dublin City Council,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda piektās palātas tiesneša pienākumus, ceturtais palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents), tiesneši I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

ģenerālvokāts: Dž. Pitrucella [*G. Pitruzzella*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- MG vārdā – *B. O'Brien*,
- *Dublin City Council* vārdā – *E. Hunt*, pārstāvis,
- Beļģijas valdības vārdā – *L. Van den Broeck* un *M. Van Regemorter*, pārstāves,
- Francijas valdības vārdā – *E. de Moustier* un *N. Vincent*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – angļu.

- Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman, C. S. Schillemans* un *H. S. Gijzen*, pārstāvji,
- Somijas valdības vārdā – sākotnēji *S. Hartikainen* un *A. Laine*, vēlāk – *H. Leppo* un *A. Laine*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – sākotnēji *D. Recchia* un *C. Valero*, kā arī *M. Wilderspin*, vēlāk – *D. Recchia* un *C. Valero*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/88/EK (2003. gada 4. novembris) par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV 2003, L 299, 9. lpp.) 2. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp MG un *Dublin City Council* (Dublinas pilsētas dome, Īrija) par to darba stundu aprēķināšanu, kuras pēdējā minētā labā tika nostrādātas dežūras laikposmā izsaukuma gatavības režīmā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 89/391/EEK

- 3 Padomes Direktīvas 89/391/EEK (1989. gada 12. jūnijs) par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā (OV 1989, L 183, 1. lpp.), 5. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Darba devējam ir pienākums nodrošināt darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību visos ar darbu saistītos aspektos.”

- 4 Šīs direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Līdz ar citiem pienākumiem darba devējs veic vajadzīgos darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības pasākumus, tostarp novērš arodrisku, sagādā informāciju un rīko apmācības, kā arī nodrošina vajadzīgo organizāciju un līdzekļus.

[..]”

Direktīva 2003/88

5 Direktīvas 2003/88 1. pantā “Mērķis un darbības joma” ir paredzēts:

“1. Šī direktīva nosaka minimālās drošības un veselības prasības darba laika organizēšanai.

2. Šī direktīva attiecas uz:

a) obligātiem ikdienas, iknedēļas un ikgadējiem atpūtas laikposmiem, pārtraukumiem un maksimālo nedēļas darba laiku; un

b) dažiem nakts darba, maiņu darba un darba struktūras veidiem.

[..]”

6 Šīs direktīvas 2. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

1) “darba laiks” ir jebkurš laikposms, kurā darba ņēmējs strādā darba devēja labā un veic savu darbu vai pilda pienākumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi;

2) “atpūtas laiks” ir jebkurš laikposms, kas nav darba laiks;

[..].”

7 Saskaņā ar minētās direktīvas 3. pantu “Ikdienas atpūta”:

“Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka katram darba ņēmējam ir tiesības uz obligātu nepārtrauktu 11 stundu atpūtas laiku katrā 24 stundu laikposmā.”

8 Šīs pašas direktīvas 5. pantā “Nedēļas atpūtas laiks” ir paredzēts:

“Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka katrās septiņās dienās katrs darba ņēmējs ir tiesīgs uz 24 stundu obligātu nepārtrauktu atpūtas laikposmu plus 11 stundu ikdienas atpūtu, kā minēts 3. pantā.

[..]”

9 Direktīvas 2003/88 6. pantā “Maksimālais nedēļas darba laiks” ir paredzēts:

“Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiek ievērota vajadzība aizsargāt darba ņēmēju drošību un veselību:

a) iknedēļas darba laiks ir ierobežots ar normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem vai ar koplīgumiem vai līgumiem starp darba devējiem un darba ņēmējiem nozarē;

b) vidējais darba laiks katram septiņu darba dienu laikposmam, ietverot virsstundu darba laiku, nepārsniedz 48 stundas.”

Īrijas tiesības

- 10 Ar *Organisation of Working Time Act 1997* (1997. gada Likums par darba laika organizāciju) Īrijas tiesībās tika īstenota Padomes Direktīva 93/104/EK (1993. gada 23. novembris) par dažiem darba laika organizācijas aspektiem (OV 1993, L 307, 18. lpp.), kas tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2003/88.
- 11 Šī likuma 2. panta 1. punktā ir paredzēts:
- “[..]
- Ar “darba laiku” saprot jebkuru laikposmu, kurā darbinieks:
- a) atrodas savā darba vietā vai darba devēja rīcībā un
- b) veic vai pilda savā darbā paredzētās darbības vai pienākumus
- [..].”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 12 MG ir ārštata ugunsdzēsējs, kurš uz nepilnu darba laiku ir nodarbināts Dublinas pilsētas domes dienestā. Saskaņā ar dežūras izsaukuma gatavībā režīma sistēmu viņš ir nodots tās [ugunsdzēsēju] depo brigādes rīcībā, kura to apmācīja.
- 13 MG ir jāpiedalās 75 % šīs brigādes izsaukumu, un tam ir tiesības nepiedalīties pārējos atlikušajos izsaukumos. Tā kā dežūras laikā viņam nav pienākuma būt klātesošam konkrētā vietā, viņam, saņemot neatliekamās palīdzības zvani, lai piedalītos izsaukumā, ir jāmēģina ierasties depo piecu minūšu laikā pēc zvana saņemšanas, un katrā ziņā tam ir jāievēro maksimālais desmit minūšu ierašanās termiņš.
- 14 Šis dežūras laikposms izsaukuma gatavības režīmā principā ir septiņas dienas nedēļā un 24 stundas diennaktī. To pārtrauc tikai atvaļinājuma laikposmi, kā arī laikposmi, attiecībā uz kuriem MG iepriekš ir paziņojis par savu nepieejamību, ja vien Dublinas piedētas dome piekrīt šiem pēdējiem minētajiem laikposmiem.
- 15 MG saņem ik mēnesi maksātu pamatalgu, kuras mērķis ir apmaksāt viņa dežūru izsaukuma gatavības režīmā, kā arī papildu atlīdzību par katru izsaukumu.
- 16 Viņam ir atļauts veikt profesionālo darbību savā vai cita darba devēja uzdevumā, ja vien šī darbība nepārsniedz vidēji 48 stundas nedēļā. Savukārt MG ir aizliegts veikt šādu darbu savu “aktīvo darba stundu” kā ārštata ugunsdzēsējam laikā, jo šīs stundas ir ne tikai tās, kas ir nepieciešamas negadījuma novēršanai, bet arī tās, kas veltītas citām brigādes darbībām, piemēram, treniņiem.
- 17 MG ir jādzīvo un jāveic profesionālā darbība “saprātīgā attālumā” no savas brigādes depo, lai viņš varētu ievērot ierašanās termiņu šajā depo.

- 18 Uzskatot, ka stundas, kurās viņš ir dežūrā Dublīnas pilsētas domes dienestā, ir jākvalificē kā “darba laiks” 1997. gada Likuma par darba laika organizāciju un Direktīvas 2003/88 izpratnē, MG šajā ziņā iesniedza sūdzību *Workplace Relations Commission* (Darba tiesisko attiecību komisija, Īrija).
- 19 Tā kā šī sūdzība tika noraidīta, viņš cēla prasību *Labour Court* (Darba lietu tiesa, Īrija), kas ir iesniedzējtiesa.
- 20 MG šajā tiesā norāda, ka viņam pastāvīgi ir jāspēj ātri reaģēt uz neatliekamās palīdzības pieprasījumu. Tas viņam neļaujot brīvi pievērsties savai ģimenes un sociālajai darbībai, kā arī savai taksometra vadītāja profesionālajai darbībai. Viņš norāda, ka, neievērojot savus pienākumus pret Dublīnas pilsētas domi, var tikt noteikti disciplināri pasākumi vai pat atļaišana no darba. Nosakot dežūras septiņas dienas nedēļā un 24 stundas diennaktī un atsakoties atzīt, ka dežūras ir darba laiks, Dublīnas pilsētas dome neesot ievērojusi noteikumus par ikdienas atpūtu, iknedēļas atpūtu un maksimālo nedēļas darba laiku.
- 21 Dublīnas pilsētas dome iebilst, ka ārstata ugunsdzēsējiem dežūras laikā nav jāatrodas noteiktā vietā. Turklāt, ja ārstata ugunsdzēsējs neierodas ugunsdzēsēju depo maksimālajā ierašanās laikā, sekas ir tikai tādas, ka viņš nesāņem atalgojumu. Ņemot vērā attiecīgā dežūras izsaukuma gatavības režīmā elastīgumu, dežūras stundas neesot pamatoti kvalificēt par “darba laiku”.
- 22 Iesniedzējtiesa konstatē, ka jēdziena “darba laiks” interpretācija ir noteicoša pamatlīetas atrisināšanai, jo Dublīnas pilsētas dome ir pārliecināta, ka tā ievēro noteikumus par ikdienas atpūtu, iknedēļas atpūtu un maksimālo nedēļas darba laiku, savukārt MG apgalvo, ka Dublīnas pilsētas dome pārkāpj šos noteikumus.
- 23 Šī tiesa atgādina, ka Tiesa 2018. gada 21. februāra spriedumā *Matzak* (C-518/15, EU:C:2018:82) ir nospriedusi, ka dežūras laiks, kurš ugunsdzēsējam ir jāpavada mājās, ar pienākumu astoņu minūšu laikā atsaukties uz sava darba devēja izsaukumu, kas ļoti būtiski ierobežo šī darba ņēmēja iespējas veikt citas darbības, ir kvalificējams par “darba laiku” Direktīvas 2003/88 2. panta izpratnē.
- 24 Situācija, kuras dēļ tika pasludināts šis spriedums, tomēr esot jānošķir no pamatlīetas situācijas, jo Dublīnas pilsētas dome neprasa, lai MG atrastos noteiktā vietā, kad viņš ir dežūrā, un turklāt ļauj viņam strādāt pašam sev, ko viņš dara kā taksometru autovadītājs, vai strādāt pie cita darba devēja.
- 25 Šādos apstākļos *Labour Court* (Darba lietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Direktīvas 2003/88] 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka paša izvēlēta vietā vai vietās dežurējošs darba ņēmējs, uz kuru neattiecas prasība “dežūras” laikā informēt darba devēju par savu atrašanās vietu, bet kuram ir saistoša prasība vienīgi spēt ierasties uz “izsaukumu” vēlamajā piecu minūšu reaģēšanas laikā un desmit minūšu maksimāli pieļaujamajā reaģēšanas laikā, isteno darba laiku dežurējot?”

2) Ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši – vai darba ņēmējs, kuram saistoša ir vienīgi prasība ierasties uz izsaukumu vēlamajā piecu minūšu reaģēšanas laikā un desmit minūšu maksimāli pieļaujamajā reaģēšanas laikā un kuru bez ierobežojumiem var vienlaikus nodarbināt cits darba devējs vai kurš “dežūras” laikā var veikt saimniecisko darbību kā pašnodarbinātais, darba devēja labā isteno “darba laiku”, kura ietvaros viņš atrodas “dežūrā”?”

- 3) Ja uz otro jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši – vai tas, ka darba ņēmējs “dežūras” laikā faktiski tiek nodarbināts pie otra darba devēja, ievērojot vienīgi prasību, ka otrajam darba devējam ir jāatbrīvo darba ņēmējs, kad viņš saņem izsaukumu no pirmā darba devēja, nozīmē, ka laiks, ko darba ņēmējs pavada “dežūrā”, vienlaikus strādājot pie otra darba devēja, ir jāuzskata par darba laiku viņa darba attiecībās ar pirmo darba devēju?
- 4) Ja uz trešo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši – vai darba ņēmējs, kurš strādā pie otra darba devēja, atrodoties dežūras režīmā pie pirmā darba devēja, uzkrāj darba laiku no pirmā un otrā darba devēja vienlaikus?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 26 Jāatgādina, ka LESD 267. pantā noteiktajā sadarbības starp Tiesu un valstu tiesām procedūrā tikai valsts tiesa, kura izskata strīdu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir tā, kas, ņemot vērā lietas īpatnības, izvērtē gan to, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu taisīt spriedumu, gan to, cik atbilstīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi. Līdz ar to gadījumā, ja uzdotie jautājumi ir par Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 Tomēr Tiesa nevar lemt par valsts tiesas uzdotu jautājumu, ja šī Savienības tiesību interpretācija, kuru lūdz valsts tiesa, acīmredzami nav saistīta ar pamatlietas faktiem vai tās priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesas rīcībā nav ziņu par faktiskajiem vai juridiskajiem apstākļiem, kas ir nepieciešami, lai sniegtu nolēmumu par uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2018. gada 13. decembris, *Rittinger u.c.*, C-492/17, EU:C:2018:1019, 37. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 28 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka nepieciešamība veikt valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju prasa, lai valsts tiesa stingri ievērotu attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu izvirzītās prasības, kuras ir skaidri noteiktas Tiesas Reglamenta 94. pantā. Tātad, kā noteikts šī reglamenta 94. panta a) un c) punktā, tostarp ir nepieciešams, lai pašā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu būtu ietverts to fakti izklāsts, uz kuriem balstīti jautājumi, kā arī iemesli, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību (spriedums, 2018. gada 13. decembris, *Rittinger u.c.*, C-492/17, EU:C:2018:1019, 38. un 39. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 29 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka MG ir ārštata ugunsdzēsējs un viņš šajā amatā nodrošinātās dežūras laikposmā veic profesionālu darbību pašnodarbinātā statusā kā taksometra vadītājs.
- 30 Tādējādi, tā kā nav strīda par to, ka MG veiktā profesionālā darbība dežūras Dublīnas pilsētas domes dienestā laikā tiek veikta neatkarīgi, iesniedzējtiesas nolēmumā netiek atspoguļota nekāda saistība starp trešo un ceturto jautājumu un pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai priekšmetu.

- 31 Proti, ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā jautā, kā jēdziens “darba laiks” Direktīvas 2003/88 2. panta 1) punkta izpratnē ir jāinterpretē, ja darba ņēmējs tādas dežūras laikposmā, kura tiek nodrošināta pirmā darba devēja labā, veic profesionālu darbību otra darba devēja labā. Tā kā nav faktu izklāsta, kas ļautu saprast, kādā veidā šāda situācija varētu rasties pamatlietā, Tiesas rīcībā nav nepieciešamās informācijas, lai sniegtu noderīgu atbildi uz minētajiem jautājumiem.
- 32 Līdz ar to trešais un ceturtais jautājums ir nepieņemams.
- 33 Savukārt pirmais un otrais jautājums, kas ir jāizskata kopā, ir pieņemams, ciktāl tie attiecas uz gadījumu, kas skaidri minēts otrajā jautājumā, kad ārštata ugunsdzēsējs savas dežūras izsaukuma gatavībā režīmā laikā veic neatkarīgu profesionālo darbību.

Par lietas būtību

- 34 Ar pirmo un otro jautājumu, kuru izskatīšana ir jāierobežo tā, kā norādīts šī sprieduma 33. punktā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2003/88 2. panta 1) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ārštata ugunsdzēsēja nodrošinātais dežūras laikposms izsaukuma gatavības režīmā, kura laikā šis darba ņēmējs ar darba devēja atļauju veic profesionālu darbību kā pašnodarbinātais, bet kam neatliekamās palīdzības izsaukuma gadījumā ir jāierodas [ugunsdzēsības] depo, kurā tas ir norīkots, vēlākais desmit minūtēs, ir “darba laiks” šīs tiesību normas izpratnē.
- 35 Direktīvas 2003/88 2. panta 1) punktā jēdziens “darba laiks” ir definēts kā “jebkurš laikposms, kurā darba ņēmējs strādā darba devēja labā un veic savu darbu vai pilda pienākumus”. Šīs direktīvas 2. panta 2) punktā “atpūtas laiks” ir definēts noliedzošā formulējumā kā jebkurš laikposms, kas nav darba laiks. Tā kā šie divi jēdzieni ir savstarpēji izslēdzoši, darba ņēmēja dežūras laikposms Direktīvas 2003/88 piemērošanas nolūkā ir jākvalificē vai nu par “darba laiku”, vai “atpūtas laiku”, jo šajā direktīvā nav paredzēta starpkategorija (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Dopravní podnik hl. m. Prahy, C-107/19*, EU:C:2021:722, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 36 Lai gan, galu galā, iesniedzējtiesas ziņā ir izvērtēt, vai pamatlietā aplūkotais dežūras laikposms izsaukuma gatavības režīmā ir jākvalificē par “darba laiku” vai “atpūtas laiku”, tomēr Tiesai ir jāsniedz norādes par kritērijiem, kuri ir jāņem vērā šajā izvērtējumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 9. marts, *Stadt Offenbach am Main* (Ugunsdzēsēja dežūras laikposms), C-580/19, EU:C:2021:183, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 37 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2003/88 mērķis ir noteikt minimālās prasības, lai uzlabotu darba ņēmēju dzīves un darba apstākļus, saskaņojot valstu tiesiskos regulējumus, tostarp attiecībā uz darba laika ilgumu. Šīs prasības ir īpaši svarīgas Savienības sociālo tiesību normas, kuras ir jānodrošina katram darba ņēmējam. It īpaši, nosakot katra darba ņēmēja tiesības uz maksimālā darba laika ierobežojumu un uz ikdienas un iknedēļas atpūtas laikposmiem, šajā direktīvā ir precizētas pamattiesības, kas ir skaidri nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 31. panta 2. punktā, un tās līdz ar to ir jāinterpretē šī 31. panta 2. punkta gaismā. Šīs direktīvas tiesību normas nevar tikt interpretētas šauri, negatīvi ietekmējot tiesības, kuras no tām izriet darba ņēmējam (spriedums, 2021. gada 9. marts, *Stadt Offenbach am Main* (Ugunsdzēsēja dežūras laikposms), C-580/19, EU:C:2021:183, 26.–28. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

- 38 Runājot par dežūras laikposmu kvalificēšanu, Tiesa ir nospriedusi, ka jēdzienā “darba laiks” Direktīvas 2003/88 izpratnē ietilpst visi dežūras laikposmi, tostarp tie, kas pavadīti izsaukuma gatavības režīmā, kuru laikā darba ņēmējam noteiktie ierobežojumi ir tāda rakstura, ka tie objektīvi un ļoti būtiski ietekmē pēdējā minētā iespēju šajos laikposmos brīvi rīkoties ar laiku, kurā viņa profesionālie pakalpojumi netiek pieprasīti, un veltīt šo laiku pašam savām interesēm (spriedums, 2021. gada 9. marts, *Stadt Offenbach am Main* (Ugunsdzēsēja dežūras laikposms), C-580/19, EU:C:2021:183, 38. punkts).
- 39 Turpretim, ja darba ņēmējam konkrētā dežūras laikposmā noteiktie ierobežojumi nesasniedz šādu intensitātes pakāpi un ļauj viņam rīkoties ar savu laiku un nodoties pašam savām interesēm bez lieliem ierobežojumiem, “darba laiks” Direktīvas 2003/88 piemērošanas nolūkā ir tikai laiks, kas ir saistīts ar šādā laikposmā attiecīgā gadījumā faktiski īstenoto darbu (spriedums, 2021. gada 9. marts, *Stadt Offenbach am Main* (Ugunsdzēsēja dežūras laikposms), C-580/19, EU:C:2021:183, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 40 Lai novērtētu, vai dežūra izsaukuma gatavības režīmā objektīvi rada būtiskus ierobežojumus, kuriem ir ļoti būtiska ietekme uz to, kā attiecīgais darba ņēmējs rīkojas ar laiku, kurā viņa profesionālie pakalpojumi netiek pieprasīti, ir jāņem vērā it īpaši laiks, kas ir šī darba ņēmēja rīcībā, lai atsāktu savu profesionālo darbību pie darba devēja, kura labā viņš šo dežūru veic, sākot no brīža, kad viņa darba devējs to pieprasa, attiecīgā gadījumā apvienojumā ar to, cik vidēji bieži šim darba ņēmējam šajā laikposmā faktiski būs jānododas izsaukumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 9. marts, *Stadt Offenbach am Main* (Ugunsdzēsēja dežūras laikposms), C-580/19, EU:C:2021:183, 45. punkts).
- 41 Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka tad, ja šis laiks dežūras laikposmā ir ierobežots līdz dažām minūtēm, šis laikposms principā kopumā ir jāuzskata par “darba laiku”. Tomēr, kā to Tiesa arī ir precizējusi, šāda reaģēšanas laika ietekme ir jānovērtē pēc tam, kad ir veikts konkrēts novērtējums, kurā attiecīgā gadījumā tiek ņemti vērā citi darba ņēmējam noteiktie ierobežojumi, tāpat kā viņam piešķirtie atvieglojumi šajā pašā laikposmā (spriedums, 2021. gada 9. marts, *Stadt Offenbach am Main* (Ugunsdzēsēja dežūras laikposms), C-580/19, EU:C:2021:183, 47. un 48. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 42 Iesniedzējtiesas ziņā ir, ņemot vērā visus lietas apstākļus un balstoties uz šī sprieduma 38.–41. punktā atgādinātajām norādēm, novērtēt, vai MG viņa dežūras laikposmos izsaukuma gatavības režīmā ir noteikti tik intensīvi ierobežojumi, ka tie objektīvi un ļoti būtiski ietekmē viņa iespēju šajos laikposmos brīvi rīkoties ar laiku, kurā viņa kā ārštata ugunsdzēsēja profesionālie pakalpojumi netiek pieprasīti.
- 43 Šajā ziņā MG sniegtā iespēja veikt citu profesionālo darbību šajos dežūras laikposmos ir būtiska norāde, ka izsaukuma gatavības režīmā nosacījumi šim darba ņēmējam nerada būtiskus ierobežojumus, kuriem ir būtiska ietekme uz viņa rīcību ar laiku, ja vien izrādās, ka viņa tiesības un pienākumi, kas izriet no viņa darba līguma, koplīgumiem un attiecīgās dalībvalsts tiesiskā regulējuma, ir reglamentēti tādējādi, ka ļauj efektīvi veikt šādu darbību būtiskā šo laikposmu daļā.
- 44 Apstākļi, ka MG šo dežūras laikposmu izsaukuma gatavības režīmā laikā nevienā brīdī nav jāatrodas konkrētā vietā, ka viņam nav pienākuma piedalīties visos izsaukumos, uz kuriem tiek reaģēts no depo, kurā viņš ir norīkots, jo viena ceturtdaļa šo izsaukumu attiecīgā gadījumā var notikt bez viņa klātbūtnes, un ka viņam ir atļauts veikt citu profesionālo darbību, kas nepārsniedz 48 stundas nedēļā, var būt objektīvi apstākļi, kas ļauj uzskatīt, ka viņš pats savās interesēs var attīstīt šo citu profesionālo darbību šajos laikposmos un veltīt tai ievērojamu daļu no šo laikposmu

laika, ja vien neatliekamās palīdzības izsaukumu vidējais biežums un vidējais izsaukumu ilgums ļauj efektīvi veikt profesionālo darbību, ko var apvienot ar ārštata ugunsdzēsēja amatu; tas ir jāizvērtē iesniedzējtiesai.

- 45 Vēl ir jāprecizē, ka organizatoriskās grūtības, kas var izrietēt no attiecīgā darba ņēmēja izvēles, piemēram, dzīvesvietas vai vietas izvēle citas profesionālās darbības veikšanai, kas ir vairāk vai mazāk attālināta no vietas, kuru viņam ir jāspēj sasniegt noteiktā laikā savā ārštata ugunsdzēsēja amatā, nevar tikt ņemtas vērā (pēc analogijas skat. spriedumu, 2021. gada 9. marts, *Stadt Offenbach am Main* (Ugunsdzēsēja dežūras laikposms), C-580/19, EU:C:2021:183, 41. un 42. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 46 Ja, ņemot vērā visus pamatlietā nozīmīgos apstākļus, izrādītos, ka minētie dežūras laikposmi neatbilst nosacījumiem, lai tos varētu kvalificēt par “darba laiku” Direktīvas 2003/88 2. panta 1) punkta izpratnē, no tā būtu jāsecina, kā tas izriet no šī sprieduma 35. punkta, ka šie paši laikposmi, izņemot laiku, kas saistīts ar faktiski sniegtiem darba pakalpojumiem, būtu jāuzskata par “atpūtas laikiem” šīs direktīvas 2. panta 2) punkta izpratnē.
- 47 Lai gan tas ir tā, tomēr dežūras laikposma kvalificēšana par “atpūtas laiku” Direktīvas 2003/88 piemērošanas nolūkā neskar darba devēju pienākumu ievērot īpašos pienākumus, kas tiem ir noteikti Direktīvas 89/391 5. un 6. pantā, lai aizsargātu savu darba ņēmēju drošību un veselību. No tā izriet, ka darba devēji nedrīkst ieviest dežūras laikposmus, kas ir tik ilgi vai bieži, ka rada risku darba ņēmēja drošībai vai veselībai, neatkarīgi no tā, ka šie laikposmi tiek kvalificēti par “atpūtas laiku” Direktīvas 2003/88 2. panta 2) punkta izpratnē. Dalībvalstu ziņā ir savās valsts tiesībās noteikt šī pienākuma piemērošanas kārtību (spriedums, 2021. gada 9. marts, *Stadt Offenbach am Main* (Ugunsdzēsēja dežūras laikposms), C-580/19, EU:C:2021:183, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2003/88 2. panta 1) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ārštata ugunsdzēsēja nodrošinātais dežūras laikposms izsaukuma gatavības režīmā, kurā šis darba ņēmējs ar darba devēja atļauju veic profesionālu darbību kā pašnodarbinātais, bet kura laikā viņam neatliekamās palīdzības izsaukuma gadījumā ir jāierodas [ugunsdzēsības] depo, kurā tas ir norikots, vēlākais desmit minūtēs, nav “darba laiks” šīs tiesību normas izpratnē, ja no visu lietas apstākļu vispārējā novērtējuma, it īpaši no tā, cik lielā mērā un kādā veidā var tikt brīvi veikta cita profesionālā darbība, kā arī no tā, ka nav pienākuma piedalīties visos izsaukumos, uz kuriem tiek reaģēts no šiem depo, izriet, ka šajā laikposmā darba ņēmējam noteiktie ierobežojumi nav tādi, kas objektīvi un ļoti būtiski ietekmē pēdējā minētā spēju brīvi rīkoties ar savu laiku šajā laikposmā, kurā viņa kā ugunsdzēsēja profesionālie pakalpojumi netiek pieprasīti.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 49 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/88/EK (2003. gada 4. novembris) par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem 2. panta 1) punkts ir jāinterpretē tādējādi,

ka ārstata ugunsdzēsēja nodrošinātais dežūras laikposms izsaukuma gatavības režīmā, kurā šis darba ņēmējs ar darba devēja atļauju veic profesionālu darbību kā pašnodarbinātais, bet kura laikā viņam neatliekamās palīdzības izsaukuma gadījumā ir jāierodas [ugunsdzēsības] depo, kurā tas ir norīkots, vēlākais desmit minūtēs, nav “darba laiks” šīs tiesību normas izpratnē, ja no visu lietas apstākļu vispārējā novērtējuma, it īpaši no tā, cik lielā mērā un kādā veidā var tikt brīvi veikta cita profesionālā darbība, kā arī no tā, ka nav pienākuma piedalīties visos izsaukumos, uz kuriem tiek reagēts no šiem depo, izriet, ka šajā laikposmā minētajam darba ņēmējam noteiktie ierobežojumi nav tādi, kas objektīvi un ļoti būtiski ietekmē pēdējā minētā spēju brīvi rīkoties ar savu laiku šajā laikposmā, kurā viņa kā ugunsdzēsēja profesionālie pakalpojumi netiek pieprasīti.

[Paraksti]